

Förklaringar till markeringar i havsplanen

I detta dokument ges **förklaringar till de markeringar som gjorts på kartan i förslaget till havsplan**. Förslaget till havsplan innehåller förslag till hur de åländska allmänna vattnen ska användas i framtiden. Markeringarna är preliminära och kan komma att ändras utgående från de svar som inkommer i den andra remissrundan.

De användningsområden som beskrivs i havsplanen är:

- Fiskezoner
- Kablar, rör och ledningar
- Sjöfartsområden
- Potentiell havsbaserad vindkraft
- Skyddade områden och områden med värdefull natur
- Potentiell fiskodling

Privatägda vatten ingår ej havsplanen

Inom landskapet Åland är den största delen av kustvattnen privatägda. De privatägda vattnen omfattas av den kommunala planeringen och ingår inte i havsplanen.

Förklaring till markeringar i havsplan:

Fiskezoner

På **allmänna vatten** (dvs alla kust- och havsområden som ej är privatägda) är grundregeln att den som är bosatt på Åland har rätt att bedriva husbehovsfiske. Oberoende av hemort har var och en rätt att bedriva handredskapsfiske och trolling. Med handredskapsfiske avses allt mete, fiske med spö och pilkfiske. Åländska yrkesfiskare får bedriva fiske i enlighet med gällande regelverk för sådant fiske.

Inom de åländska territorialvattnen får åländska yrkesfiskare bedriva fiske så länge som de följer gällande regelverk inklusive fastställda fiskekvoter. Baslinjen visar gränsen mellan inre och yttre territorialvatten.

Fiskeområdet utanför 4 sjömilgränsen. I havsplanen markeras området in till en linje 4 sjömil utanför baslinjen får finländska och svenska fiskeflottan fiska, så länge som de följer gällande kvoter. Området runt Bogskär avviker dock genom att området sträcker sig in till en linje 3 sjömil utanför baslinjen.

12 sjömilgränsen Utanför 12 sjömilgränsen får övriga Östersjöländers yrkesfiskare fiska så länge de följer gällande kvoter. Övriga Östersjöländers yrkesfiskare får således ej fiska inom åländska vatten.

Medlemsstaterna har rätt att besluta om fiske inom 12 sjömilgränsen enligt Europaparlamentets och rådet förordning EU nr 1380/2013 om gemensamma fiskeripolitiken.

Kablar, rör och ledningar

I havsplanen ges en schematisk överblick över de viktigaste förbindelserna för kablar, rör och ledningar på de åländska allmänna vattnen.

Markeringen visar således inte de exakta sträckningarna utan visar översiktligt var det finns viktiga anknypningar till de angränsande regionerna. Mera information om kablar och ledningar hittar ni från [Trafikledsverkets Vagnätsdatabas](#)

Sjöfartsområden

I havsplanen markeras **viktiga områden för sjöfart** inom de åländska allmänna vattnen. Bland dessa ingår:

Farleder och farledsområden.

Befintliga farleder markeras med en 250 m bred buffert (dvs med en totalbredd på 500 m).

Beslut om, drift och underhåll av grunda farleder och farledsområden (max djup 4.1) sköts av

landskapsregeringen. Beslut om, drift och underhåll av djupare farleder sköts av riksmyndigheterna

Transport- och kommunikationsverket och Trafikledsverket. Mera information om farleder och farledsområden hittar ni från [Trafikledsverket](#) och [Ålands landskapsregeringens](#) sidor

IMO områden. Internationella Maritima Organisationen (IMO) har definierat viktiga trafikområden i åländska havsområden. Inom dessa området har markerats bl.a. trafikseparation, områden där man bör vara extra uppmärksam (precautionary areas) och s.k. djuphavsfarleder och trafikleder. Mera information om IMO områden hittar ni från [HELCOM](#)

Övriga viktiga sjöfartsområden. På basis av AIS-data markeras områden utanför farleder, farledsområden och IMO områden där det förekommer 150 fartyg/år eller mera över maritim trafik. Markeringarna har gjorts på basis av [HELCOMs densitetsanalys](#) samt AIS linjedata för år 2019 som har erhållits från HELCOM.

För sjöfartsområden finns ett förslag till ändrad användning jämfört med idag. Efter samråd med de ansvariga riksmyndigheterna föreslås i havsplanen att sjöfarten runt Åland dirigeras till särskilt utpekade korridorer. Uppdelningen medger smidigare etablering av andra verksamheter, tex havsbaserad vindkraft.

Potentiell havsbaserad vindkraft

I havsplanen markeras områden där det i nuläget bedöms mest lämpligt att placera havsbaserad vindkraft (Offshore Wind Farm, OWF).

På kartorna markeras de områden som bedöms mest lämpliga utifrån följande kriterier:

- Djupet ska vara mellan 10–70 m ([Finlands miljöcentral](#))
- Vindförhållanden ska vara goda med en medel vindhastighet på 8 m/s 100 m ovanför havsytan. (Finlands vindatlas, mer information finns [här](#))
- Området mindre än 5 km² markeras inte i havsplanen

På kartorna har ej markerats områden om de överlappar med följande kriterier:

- Sjöfartsområden med en 1,5 km buffert (Havsplanen)
- Kulturella landskap ([Holmar av krononatur](#)) med en 3 km buffert (Ålands fastighetsverk)
- FINIBA områden med en 500 m buffert ([BirdLife Finland](#))
- IBA områden med en 500 m buffert ([BirdLife Finland](#))
- Skyddsområden med en 500 m buffert ([ÅLR, miljöbyrå](#))
- Maritima vrak med en 1 km buffert ([ÅLR, kulturbyrå](#))
- Fritidsbyggnader med en 15 km buffert ([Lantmäteriverkets terrängdatabas](#))
- Bostadsbyggnader med en 15 km buffert ([Lantmäteriverkets terrängdatabas](#))
- Fritid och rekreationsområden med en 3 km buffert (Havsplanen)
- Fyr med en 1 km buffert ([Finlands fyrsällskap](#))
- Flyttfågelområden ([BirdLife Finland](#))

Observera att förslagen till placering är riktgivande. Den exakta placeringen av vindkraftverk kan bestämmas först efter noggranna undersökningar av tex bottenkvalitet, växt- och djurliv, eventuell förekomst av vrak etc. Det betyder att **det kan tillkomma områden inom** de nu markerade områdena där det inte blir tillåtet att placera vindkraftverk. På motsvarande sätt **kan det tillkomma områden utanför** de nu markerade områdena där det blir tillåtet att anlägga vindkraftverk, om undersökningar visar att det inte strider mot andra behov och annan användning.

Skyddade områden och områden med värdefull natur

Åland har godkänt och anslutit sig till Konventionen om biologisk mångfald. Enligt konventionen parterna ska skydda minst 10 % av sina kust- och havsområden. Målsättningen har slagits fast i den åländska utvecklings- och hållbarhetsagendan. Enligt det strategiska utvecklingsmålet "Ekosystem i balans och biologisk mångfald" ska minst 10 % av kust- och havsområdena vara skyddade år 2030. Åland har i nuläget skyddat 2,8 % av sina vattenområden.

För närvarande pågår ett arbete att kartera och identifiera havsområden och undervattensnatur av högt värde som underlag för att skydda områden enligt målsättningen. Ett förverkligande skulle bidra till att Åland uppfyller såväl konventionen som mål 14 i FN:s Agenda 2030 om bevarande och nyttjande av haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt.

I havsplanen markeras de områden som landskapsregeringen fastställt som skyddade områden.

Dessa utgörs av:

- Naturresevat
- Natura 2000-områden
- HELCOM-skyddsområden (Baltic Sea Protected Areas, BSPA)
- RAMSAR
- Fågelskyddsområden

I havsplanen markeras även andra områden som identifierats ha högt naturvärde. Dessa är s.k. IBA-områden:

- IBA-områden

IBA områden (eng. *Important Bird and Biodiversity Areas*) utgörs av områden som har stor betydelse för bevarande av våra fågelpopulationer. De områden som är markerade i havsplanen är viktiga uppehållsorter för främst rastande och sträckande sjöfågel. Konceptet har sin grund i EU:s fågeldirektiv, enligt vilket "Medlemsstater ska klassificera de viktigaste områdena som SPA (*Special Protection Areas*). IBA områden är inte juridiskt bindande men utgör en vetenskaplig grund för utpekandet av områden som behöver skydd enligt fågeldirektivet.

Potentiell fiskodling

Landskapsregeringen anser att odlad fisk är ett hälsosamt livsmedel och en viktig exportprodukt. Näringen skapar arbetsplatser och bidrar till en livskraftig skärgård. Landskapsregeringen vill bidra till att näringen kan utvecklas till en framgångsrik socialt och miljömässigt hållbar bransch. I detta ingår att lokalisera de bästa platserna för odling både ur ett miljömässigt och ekonomiskt perspektiv.

Enligt nuvarande lagstiftning får ny verksamhet komma till stånd om det kan visas att verksamheten inte bidrar till ökad övergödning i området eller att förbättringsoverskott nyttjas. Vid tillståndsprövning har lagen tolkats så att nyetablering eller utökning fiskodling inte är möjlig, om detta samtidigt innebär utökning av utsläpp av kväve och fosfor till havet (tillämpning av Vattenlag (1996:61) för landskapet Åland; kap 5 § 9). I enlighet med vattendirektivet måste alla kustvattenområden (kustvattenförekomster) klassificeras. Målet är att uppnå god status. Den av EU-domstolen utfärdade Weserdomen, som har rättsverkan i alla EUs medlemsstater, innebär att en verksamhet inte kan få tillstånd om den äventyrar uppnåendet av god status eller om den kan orsaka en försämring av statusen i en ytvattenförekomst. För närvarande bedöms ingen åländska kustvattenförekomst ha uppnått god status.

Hopslagning och flytt av befintliga fiskodlingar är möjlig om det sker inom särskilt specificerade områden (Vattenförordning (2010:93) för landskapet Åland, bilaga 9) och om den är förenlig med lagstiftningen i övrigt. Placering av större fiskodlingar är inte möjlig i inner- och mellanskärgårdsområden (Landskapsförordning (2007:57) om odling av regnbågslox och lax i havet).

Vid sidan om de lagbestämmelser som begränsar olika verksamheters påverkan på åländska vatten har Östersjöländerna kommit överens om högsta maximala utsläpp av kväve och fosfor till olika delbassänger till Östersjön inom ramen för HELCOM samarbetet.

Ålands landskapsregering beslöt 2018 att en förutsättning för fiskodling på landskapets allmänna vatten är att en lokaliseringsplan för fiskodling inklusive en konsekvensbedömning tas fram. Arbetet med denna lokaliseringsplan har påbörjats och beräknas vara klart hösten 2021.

Syftet med planen är att identifiera de mest lämpliga platserna i de åländska kust- och havsområdena, inklusive på allmänt vatten. Lokaliseringsplanen är en förutsättning för beviljande av långsiktigt arrende på allmänt vatten och ska enligt landskapsregeringens beslut tas fram i samråd med sektorrepresentanter, ansvariga myndigheter och övriga berörda parter, och beakta såväl ekonomiska, sociala som miljömässiga faktorer. Lokaliseringsplanen kan när den blir klar utgöra underlag för ÅMHM vid beviljande av flytt av någon av de nuvarande odlingarna.

De markeringar som nu presenteras i förslaget till havsplan är hämtat från ett underlag till lokaliseringsplanen.

De områden som har markerats har identifierats med hjälp av en preliminär modell utgående från miljövariabler från satellitdata samt socioekonomiska variabler. Områden inom 1,5 km avstånd från farleder har exkluderats. Beskrivning av de ingående variablerna finns i tabellen nedan. Varje variabel har poängsatts i skalan 1-5 och summan av variablernas poäng indikerar områdets lämplighet för fiskodling. Områden för vilka summan överstiger 82 poäng har markerats som potentiella områden för storskalig havsbaserad odling.

De markerade områdena är preliminära och kommer att uppdateras efter framtagandet av ovannämnda lokaliseringsplan. Det kan konstateras att utgående från gällande vattenlag är det i första hand omlokalisering av befintliga odlingsenheter som skulle kunna bli aktuellt och det är endast en mindre andel av markerad yta som skulle kunna komma ifråga för fiskodling.

Tabell 1. Lista på variabler, enheter och dess poäng.

Variabel och Enhet	1 poäng	2 poäng	3 poäng	4 poäng	5 poäng
Chl-a <i>mg/m³</i>	> 1.802	1.802 – 1.291	1.291 – 0.780	0.780 – 0.268	≤ 0.268
O2 <i>mmol/m³</i>	≤ 369.5	369.5 – 377.5	377.5 – 385.5	385.5 – 393.4	> 393.4
pH	≤ 7.876	7.876 – 7.938	7.938 – 8.000	8.000 – 8.062	> 8.062
Salinitet	> 5.877	5.877 – 5.435	5.435 – 4.994	4.994 – 4.553	≤ 4.553
Temp <i>Celsius</i>	> 6.880	6.880 – 6.180	6.180 – 5.490	5.490 – 4.790	≤ 4.790
Temp SD <i>Celsius</i>	> 6.657	6.657 – 6.267	6.267 – 5.877	5.877 – 5.487	≤ 5.487
NH4 <i>mmol/m³</i>	> 0.429	0.429 – 0.295	0.295 – 0.160	0.160 – 0.026	≤ 0.026
NO3 <i>mmol/m³</i>	> 4.090	4.090 – 2.750	2.750 – 1.420	1.420 – 0.090	≤ 0.090
PO4 <i>mmol/m³</i>	> 0.400	0.400 – 0.298	0.298 – 0.137	0.137 – 0.006	≤ 0.006
Sig. våghöjd <i>m</i>	> 0.542	0.542 – 0.390	0.390 – 0.237	0.237 – 0.085	≤ 0.085
Vind våghöjd <i>m</i>	> 0.418	0.418 – 0.307	0.307 – 0.196	0.196 – 0.085	≤ 0.085
Baltic Sea Impact Index (HELCOM)	> 20	20 – 15	15 – 10	10 – 5	5 – 0
Djup (SYKE-Velmu) <i>m</i>	> 90 0 – 10	-	10 – 15	-	15 – 90

Distans till fiskodlingshamnar	> 30 km	22.5 – 30 km	15 – 22.5 km	7.5 – 15 km	0 - 7.5 km
Naturskydds-områden med 500 m buffert	Innanför området	-	-	-	Utanför området
EMMA områden med 500 m buffert	Innanför området	-	-	-	Utanför området
Inner- och mellanskärgård 200m buffert	Innanför området	-	-	-	Utanför området
Sjöfartsområden (MSP)	Innanför området	-	-	-	Utanför området
Fritidsbyggnad med 1 km buffert	Innanför området	-	-	-	Utanför området
Bostadsbyggnad med 1 km buffert	Innanför området	-	-	-	Utanför området
Vrak med 500 m buffert	Innanför området	-	-	-	Utanför området
Fisklek och - uppväxtområden 500 m buffert	Innanför området	-	-	-	Utanför området

Källor till Vattenbruk/fiskodlingsmodellen

Data	Rumslig-upplösning	Intervall	Tidsperiod	Källa
Chl-a	4x4 km	Dagligt medeltal	01.01.1993 – 31.12.2018	BALTICSEA REANALYSIS BIO 003 012
O2	4x4 km	Dagligt medeltal	01.01.1993 – 31.12.2018	BALTICSEA REANALYSIS BIO 003 012
pH	2x2 km	Dagligt medeltal	01.04.2018 – 26.04.2020	BALTICSEA ANALYSIS FORECAST BIO 003 007
Salinitet	4x4 km	Månatligt medeltal	16.01.1993 – 16.12.2018	BALTICSEA REANALYSIS PHY 003 011
Temp	2x2 km	Dagligt medeltal	01.01.2016 – 17.04.2020	SST_BAL_SST_L4_NRT_OBSERVATIONS_010_007_B
Temp SD	2x2 km	Dagligt medeltal	01.01.2016 – 17.04.2020	SST_BAL_SST_L4_NRT_OBSERVATIONS_010_007_B
NH4	4x4 km	Dagligt medeltal	01.01.1993 – 31.12.2018	BALTICSEA REANALYSIS BIO 003 012
NO3	4x4 km	Dagligt medeltal	01.01.1993 – 31.12.2018	BALTICSEA REANALYSIS BIO 003 012
PO4	4x4 km	Dagligt medeltal	01.01.1993 – 31.12.2018	BALTICSEA REANALYSIS BIO 003 012
Sig. våghöjd	2x2 km	Timmes rapportering	01.01.2018 – 01.09.2018	BALTICSEA REANALYSIS WAV 003 015
Vind våghöjd	2x2 km	Timmes rapportering	01.01.2018 – 01.09.2018	BALTICSEA REANALYSIS WAV 003 015
Baltic Sea Impact Index	1x1 km	-	-	HELCOM
Djup	20x20 m	-	-	Finlands miljöcentral
Distans till fiskodlingshamnar	-	-	-	Utredning gjort inom havsplaneringen
Naturskydds-områden	-	-	-	ÅLR, Miljöbyrån
EMMA områden	-	-	-	Finlands miljöcentral
Inner- och mellanskärgård	-	-	-	ÅLR, Miljöbyrån
Sjöfartsområden	-	-	-	Havsplanen
Fritidsbyggnad	-	-	-	Lantmäteriverkets terrängdatabas
Bostadsbyggnad	-	-	-	Lantmäteriverkets terrängdatabas
Vrak	-	-	-	ÅLR, Kulturbyrån
Fisklek och -uppväxtområden	-	-	-	ÅLR, Fiskeribyran